

**Jubilæum Sæculare Ecclesiæ Catholicæ Per Septendecim
Sæcula Militantis & Triumphantis Contra Idololatriam,
tyrannos, hæreses, schismata, errores, & scandala**

Per Septendecim Sæcula Militantis & Triumphantis Contra Idololatriam,
tyrannos, hæreses, schismata, errores, & scandala ; Ex Annalibus
Ecclesiasticis collectum Pro Xenio Oblatum Academicæ Sodalitati
Dominorum B. Mariæ Virginis Annunciatæ Herbipoli, Anno ...

Herbipoli, 1702

Decas VIII. (Ab anno Christi 1570. ad 1580.)

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64733)

DE CAS VIII.

✻ (*Ab anno Christi 1570. ad 1580.*) ✻

1571. **F**ama-Augusta post obsidionem
 ✻ undecimestrem Turcis deditur
 certis conditionibus, quas tamen Turcæ
 irritati ob 80. millia suorum in illa obsidio-
 ne amissa servare recusarunt, Christianis
 in suam potestatem redactis, aut trucidatis,
 vel ad triremes relegatis. M. Antonius
 Bragadinus frustra tentatus ad eju-
 randam religionem vivus excoxiatus est.
 Sævitum deinde in reliquos Duces ac mi-
 lites atrociter.

Interea Pius V. Pontifex concluderat &
 promulgaverat fœdus Christianorum Prin-
 cipum contra Turcas, electusque est in
 Generalem classis Imperatorem Joannes
 Austriacus filius naturalis Caroli V. & fra-
 ter Philippi Regis. Hic igitur ad Echina-
 das Insulas cum Turcicâ classe magno ar-
 dore congressus per quatuor horas præli-
 um acerrimum committit, & tandem pa-
 trocinio Beatissimæ Virginis, quam Pius
 V. in Patronam hujus expeditionis elegerat,
 mutato derepentè vento & tormen-
 torum

torum fumo in oculos Turcarum relato, memorabilem de iis victoriam reportat: In cuius perpetuam memoriam diem hunc annuâ solennitate Pontifex celebrare decrevit, sub nomine *S. Mariæ de Victoriâ*. Turcarum cæsi sunt 30 millia, capti tria millia & quingenti, & Duces ferè omnes perièrunt: captæ naves Turcicæ 17, triremes 15, biremes 13, quinquaginta tantum evaserunt, cæteris aut ad scopulos allisis, aut inflammatis: Quindecim millia subducti sunt remo, & res Christiana erecta est; quâ victoriâ si usi fuissent Christiani, vires Turcarû penitus attrivissent: enim verò jam Turcæ de relinquendâ Constantinopoli cogitabant, tantum hæc Naupactina victoria metum incusserat.

Tyberis insanâ exundatione urbem deterreret: iussit proinde Pius Pontifex per quendam Archi-Episcopum Agnum Dei cereum in flumen projici, quo facto flumen statim detumuit, & retrocessit.

In Scotia crudeliter sævitur in amicos Mariæ Reginæ, quos inter Joannes Hamiltonius Archi-Episcopus Sant-Andreas è patibulo suspensus est, non aliâ de causâ, quàm quòd in Reginam & religionem bene affectus esset.

✠(1572.)✠ Pius V. piè, ut vixerat,

H 2

mori-

moritur, anno ætatis suæ 68. post gravissimos calculi dolores patienter toleratos : Cui sufficitur Hugo Boncampagnanus, Bononiensis, dictusque est Gregorius XIII. qui expeditionem Principum Christianorum contra Turcas magno quoque conatu profecutus est, ejusque adhortatione ingens classis Christianorum parata est, sed hæc cunctatione fœderatorum optato effectu caruit.

Parisiis nuptiæ Henrici Regis Navarræ cum Margarithâ sorore Caroli IX. Regis Galliarum celebrantur, quarum occasione præcipui Calvinianæ sectæ fautores è medio sublati sunt jussu Regis, & ipse Rex Navarræ, & Princeps Condæus periculo erepti fidem Catholicam postea amplexi sunt. Occisi sunt illis diebus 3000 Hugonottorum intra Parisios, cœpit autem cædes die Dominico, festo S. Bartholomæi, ex conditio ad sonum Sancti Germani Antifiodorensis inchoata, unde dicta est cædes illa *Matutine Parisienses*, quia summo manè incepta est. Primus cæsus est Colinius Archithalassus, tractus à pueris per plateas, & in Sequanam fluvium projectus: eundem casum subiêrunt alii præcipui plures ex Calvinistis, multi tamen effugere. Excusavit autem Carolus hoc factum suo

suo edicto, negavitque, eos ut hæreticos multatos esse, sed ut rebelles.

Rudolphus primogenitus Maximiliani Cæsaris eligitur in Regem Hungariæ.

In Galliâ Hugonotti iterum arma capessunt, & Regem compellunt ad obsidendam Rupellam Montalbanum, & alias urbes hæreticorum, quæ Regis jugum insolenter & ferociter excusserant, & auxilia ab externis Principibus & potissimum ab Elisabetha postulaverant. Præmisit prius Rex Rupellam Lanovium, ut eam ad obsequium revocaret, sed hic cum videret obstinatam, ex sequestro factus est propugnator, & eandem defendendam suscepit contra Regem, prævaricatione apud perfidos hæreticos non adedè turpi.

Godefridus à Valle ex Calvinista Atheus Parisiis exurit, qui in libro *De Arte nihil credendi* dixerat, oportere eum prius Calvinistam fieri, qui Atheus esse velit.

In Belgio occasione indictæ ab Albano Duce in belli sumptus partim decimæ omnium rerum mobilium, & vigesimæ immobilium, multæ urbes ab Imperio regio deficiunt, præcipuè Duce Guilhelmo Aurantio, atq; imprimis Holandia & Zelandia alienatæ munitissimæ duæ Provinciæ, confluentibus in auxilium rebellium ex Angliâ, Ger-

maniâ, & Galliâ sectariis; sed Albanus copias pariter ex Germaniâ evocans, urbes aliquot recepit, & clades multiplices rebellibus intulit.

✽(1573.)✽ Henricus Caroli Regis Galliarum frater Rupellas, nidum hæreticorum oppugnat, sed nuncio accepto de sui electione in Regem Poloniæ, solvit obfidionem, & è Galliâ factò itinere per Germaniam in Poloniam venit, & Cracoviæ in Regem coronatur. Pax interim data hæreticis in Galliâ, exceptâ Sancerrâ, quæ tamen ipsa post dirissimam toleratam famem Regi tandem se se submitit.

Joannes Austriacus regnum Tunetanum in Africâ alias à Carolo V. occupatum, & postea deperditum iterum occupat.

✽(1574.)✽ Cùm Dux Albanus etiam malè audiret in Hispaniâ, & ejus jussu in Belgio carnifices jam decem millia hominum cecidissent, revocatus est in Hispaniam, ei que substitutus in gubernio Ludovicus Zuringa Requesenius, Dux Cefanus, qui egregiam in bellis Granatensi & Tunetano operam navarat, & nuper in Africa Joannis Austrii Legatus fuerat, qui sectarios iterum tumultuantes fortiter quidem profligavit, Lugdunum autem Batavorum frustra oppugnavit.

Sinan

Sinan Bassa cum classe Turcicâ Tunetum appellit, & expugnato propugnaculo Tunetano, cæsoque Hispanico præsidio regnum illud recipit.

Joannes Moldaviæ Waiwoda perfidè à Turcis cæditur. Selymus autem, cum ultiores progressus in Europam animo volvit, apoplexiâ tactus occumbit, cui filius ejus natus maximus successit, Amurathes III. dictus, annorum 27. Qui à nece quinque juniorum fratrum Imperium auspiciatus est.

Carolus IX. Galliarum Rex moritur, quo audito frater ejus Henricus Rex Poloniæ clam noctu cum paucis Gallis Cracoviâ evasit, & citatis equis per Moraviam, Austriam, Venetias in Galliam venit.

✽(1575.)✽ Jubilæum celeberrimum Romæ magnâ pietate, prudentiâ & charitate Gregorii XIII. Pontificis celebratur, tanto accursu, ut à Natalitiis Christi ad Pentecosten in Xenodochio SS. Trinitatis excepti, & aliquot diebus honestè refecti peregrini 96348. Et cum in Italia atque Sicilia pestis grassaretur, nullus est in urbe repertus, qui eâ afflaretur.

Henricus III. Rhemis in Regem Galliarum inauguratur, Polonis in locum Henrici eligentibus aliis Maximilianum Imperatorem

ratores, aliis Stephanum Bathorium Transylvaniæ Principem; dum Maximilianus in conditione præstandi juramenti cunctatur, Stephanus celeriter potitur regno, ductâ in uxorem Annâ Sigismundi Augusti sorore.

Rudolphus filius Maximiliani coronatur Pragæ in Regem Bohemiæ & deinde in Regem Romanorum Ratisbonæ.

Congregatio Oratorii Ordinis a S. Philippo Nerio instituitur Romæ.

Maximilianus Princeps in Belgio frustra tentat pacem cum Geusiis, tam absurda illis petentibus, ut quævis potius bella & damna subeunda viderentur.

Turcæ Russiam, Tartari Podoliam, Cossacci Tartariam Procopensensem vastant.

Hæretici Belgæ confederati auxilium Elisabethæ Reginae Angliæ implorant & impetrant.

✽(1576.)✽ Pests atrocissima per Italiam grassatur, quo tempore singularis S. Caroli Borromæi pietas eluxit, qui suis Mediolanensibus & in peste servivit, & pauperiores bonis adjuvit, & precibus à multis pestem avertit.

Dux Alenzonius ex Germaniâ in Galliam exercitum ducit, cum quo Henricus Rex mediante matre Catharinâ turpem pacem

pacem init, per eam enim hæretici obtinuerunt, quæ hætenus in Gallia extorquere non poterant. Unde hæc pax vehementer displicuit Catholicis, qui proinde inter se fœdus ineunt pro tuendâ Orthodoxâ religione, cujus fœderis ipse Rex postea se caput professus est.

In Belgio sub Requesenio, mitioris ingenii viro res magis turbantur, quam turbatæ fuerunt sub Duce Albano; unde Philippus Rex didicit, adversus hæreticos mollibus & inermibus conciliis nihil esse deterius. Interea mortuo ex peste Requesenio venit in Belgium Joannes Austriacus ad illarum Provinciarum gubernationem, sed hic quoque spretus est: eo enim invito fœderati Gandavum convenerunt, & Hispanos hostes Belgii declararunt, Ordinibus administrationem commiserunt, Arausicano Zelandiæ & Hollandiæ Præfecturam, sub nomine tamen Philippi, & religione Catholicâ ubique stabilitâ sublatis tantum pœnis ab Albano in heterodoxos statutis; His conditionibus delusi Belgæ nullo negotio sese fœderatis adjunxerunt, etiam Ecclesiasticis huic fœderi initio turpiter subscribentibus.

Maximilianus Imperator serò nimis Pœloniam sibi vendicare cupiens, ex dolore

Hæreticorum calculi

calculi & palpitatione cordis obiit Ratisbonæ, cui filius ejus Rubolphus II. successit, annos natus 25, & jam Imperii Candidatus.

✽(1577.)✽ Joannes Austriacus in Belgio summâ usus comitate arces aliquot præfidiis evacuat, & Hispanos amandat in Italiam, pacemque edicit, sed frustra: quamvis enim his Belgæ contenti esse viderentur, milites tamen iterum conscribunt, & Mathiam Archi-Ducem Austriæ, Rudolphi Imperatoris fratrem ad suscipiendum regimen evocant, eique Antwerpianam venienti juramentum præstant, sed creato Legato Principe Aurantio, ut nudo Principatus nomine Mathiæ relicto, Aurantius ad libitum omnia disponderet: quin & Joannem Austriacum comprehendere constituerant sectarii, unde fugâ Namurcum se recepit, & inde evocatis ex Italiâ copiis ad bellum se paravit.

In Gallia quoque hæretici stare recusantes statutis Comitiorum Blesensium, res novas contra Regem moluntur, & ad arma convolant, evocato Casimiro, & externis auxiliis imploratis; brevî autem Rex immisissis suis Ducibus in rebelles, ad pacem eos coëgit, quam pacem suam esse, Henricus dicere solebat, quia Catholicis magis proficua fuit, quàm hæreticis. Ste-

Stephano Rege Poloniæ Dantiscum ob-
sidente (urbs enim illa propter nova por-
torii onera imposita rebellabat) Moschus
Livoniam vastat.

✽(1578.)✽ In Belgio Joannes Austria-
cus corroboratus jam auxiliaribus copiis
Duce Octavio Parmensi insignem de Geu-
suis victoriam reportat, cæsis illorum pro-
pè decem millibus, captis plurimis ur-
bibus, etiam quibusdam in Brabantia dedi-
tionem facientibus. Verùm vires resu-
mentes Geusii Ambsdelodamum interci-
piunt, ibique in res sacras ac sacerdotes
crudeliter sæviunt, omnibus Catholicæ
religionis insignibus dirutis & extermina-
tis. Geusiorum deinde rem plenius resti-
tuit Alenzonius Dux, qui Belgio inhiang,
iisdem mille equites, & octo millia pesti-
tum obtulit: sed & Joannes Casimirus ex-
citatus Elisabethæ Reginæ Angliæ pecu-
niis plurimum Hispanis nocuit: Sic Arau-
ficani & Geusiorum crevit potentia, qui
exinde templa Catholicorum ubique de-
struunt, & carceres Catholicis implent.
Tunc autem injecta est aliqua mentio pa-
cis, ad quam tractandam Cæsar Rudolphus,
Henricus III. Galliæ Rex, & Elisabetha
Angliæ Regina suos Legatos misere. Cum
verò Joannes Austriacus nollet aliam reli-
gionem

gionem in Belgii Provinciis admittere, re infectâ discessum est. Nec multò post Joannes Austriacus in castris propè Namurcum intempestivâ morte extinguitur, eiq̄ue in officio succedit Alexander Farnesius Dux Parmensis, inter Belli-Duces sui sæculi facilè Princeps.

Sebastianus Rex Lusitanix, dum zelo Christiani nominis promovendi regna Fessæ & Marocii Mahometi, quem Abdelmuchus expulerat, restituere instituit, & in Africam trajicit, exponensq̄ue militem suum in campis Tunetensibus cum hoste congreditur, hostium Maurorum numero obrutus ac cæsus cum flore nobilitatis Lusitanicæ perit.

Hoc eodem anno in Japoniâ à Patribus Societatis Jesu baptizatus est Rex Bungi, voluitq̄ue ex devotione erga S. Franciscum Xaverium dici Franciscus.

✱(1579.✱ Gregorius XIII. Romæ ac Rhemis Anglorum collegia fundat.

Henricus III. Gallix Rex in memoriam, quòd in festo Pentecostes duo regna adiisset, Polonorum & Francorum, instituit Ordinem S. Spiritus.

Viget bellum inter Stephanum Barthorium Regem Polonix, & Joannem Magnum Ducem Moschovix,

Alexan-

Alexander Farnesius sectariorum equitatum prosternit, & magna clade expugnat Trajectum, multis post hoc aliis urbibus deditionem facientibus.

Elisabetha Regina Angliæ crudelissima in Catholicos & Sacerdotes præcipuè edita divulgat.

Persæ Amurathis & Tartarorum auxilantium exercitum delent.

In Sicilia mons Æthna per quinque apertos crateres, post graves terræ concussiones ac fremitus quinque, igneos rivos eructavit, jactis lapidibus ignitis prægrandibus, qui ultra visum ferebantur in sublime, & magno impetu decidebant.

Post mortem Sebastiani Lusitaniæ Regis Henricus Cardinalis Presbyter, frater Joannis III. filius Emmanuelis, annos natus 66 successit; sed cum infirma valetudo huic paucos annos sponderet, de hoc regno varii agere cœperunt, & lis inter competitors regni Lusitanici adhibitissimæ præstantissimis quibusque Legulejis agitata, Philippus autem Hispaniæ Rex jus suum in armis quærere & tueri instituebat, validis copiis conscriptis, quæ omnibus Juristarum disputationibus fortiores & efficaciores essent.

✽(1580.)✽ Henricus Cardinalis Rex
H 7 Lusit.

Lusitaniæ moritur, igitur nunc vehementissimè de regno litigatur. Antonius Emmanuelis nepos & Ludovici fratris Henrici filius Nothus Crati Prior favore plebis regia sumit insignia, sed Philippus Rex Hispaniæ duplici missio in Lusitaniam exercitu Antonium gemino prælio vincit & fugat, regnoque Lusitaniæ potitur. Cum Antonio stetere multi monachi manus ei & arma conferentes, sanctius in suis templis & cellis oraturi. Victus porrò a Duce Albano Antonius quocumque diffugeret nupiam tutus fuit, cum in caput ejus octuaginta millia aureorum pronunciata essent, tot ergo militibus ad eum quærendum intentis nunquam tamen inventus est, apud monachos & nobiles subinde mutatis vicibus absconditus.

In Belgio Guilielmus Princeps Auran-
tius a Rege Philippo proscribitur, in caput
ejus 25. millibus aureorum constitutus.
Igitur sectarii Belgæ rebus suis consulturi
Alenzonium fratrem Regis Henrici & Re-
gem ipsum contra Hispanum sollicitant,
quæ cum videret Mathias Austriæ Archi-
Dux de Belgio deserendo cogitavit, repe-
titis tamen sumptibus, quos impenderat,
qui etiam eidem, quamvis malignè, suf-
fecti sunt, assignatis pensionibus in bona
Eccle-

Ecclesiasticorum, ut disceret hæreticis & rebellibus famulari, quorum præmia essent sacrilegia. Interim Farnesius complures urbes Sæctariis eripit, hostibus variis victoriis cæsis.

Hispani cum Italis in favorem Catholicorum Hiberniam occupant sed ab exercitu Anglicano profligantur & toto regno expelluntur.

Hoc anno missus est Lovanium Franciscus Tolettus è Societ. Jesu postea Cardinalis, vir magni ingenii & prudentiæ, ut ageret cum Michaële Bajo Academiæ Lovaniensis Decano, qui multa fidei non satis consona asseruerat, & à Pio V. & à Gregorio jam damnata, hunc hominem doctissimum licet ita Franciscus convicit, ut daret manus, adeo ut Bajus potius errasse, quam hæreticus fuisse dicendus sit, cujus primi magistri sui (fuit enim Bajus Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi Præceptor) si exemplum secuti essent Janseniani non tantas in Ecclesia Dei tempestates & toties excitassent.

Stephanus Bathorius Poloniæ Rex feliciter contra Moschum pugnat & multas arces Livoniæ occupat.

Rediit hoc anno in Angliam Franciscus Dracus qui anno 1577. Plimutho cum 5. navi-

navibus solvens Brasiliam, & inde transitu Magellanico freto Peruvia & Mexici litora ut pirata vexarat. Adeo dives erat, ut navim suam unicam ex reliquis superstitem argento saburrarit. Creatus est Eques a Regina, & navis ejus ad memoriam juxta Depfordiam ad Tamesin fluvium servata est, nimirum orbis circumnavigati illustre monumentum.

DE JOANNE STURMIO.

*A*Nno 1578. Argentina conatus est novam Sectam inducere, quam vocabat viam mediam eamque novam sine Catholicorum & Protestantium offensione, *S*ea de causa petiit ex singulis decem Imperii Provinciis septenos convocari ex eorum numero qui sine partium offensione scripserunt, ut à septuaginta convocatis statueretur concordia admittendo ex Concilio Tridentino quod illi probarent, & hominibus gratum futurum esse judicarent, cetera autem rejiciendo.

RAMI DIVERSI EX LUTHERI SECTA PULLULANTIUM SECTARIORUM.

*J*ENENSES. Est Secta Lutheranorum quae Ducum Wimariensium Confessionem amplectitur.

*J*USTIFICATORII. Lutherani sunt qui justificationem nostram constituunt tantum in remissione.

missione peccatorum & reconciliatione cum Deo, sunt autem circa hoc caput de justificatione teste Osandro supra viginti opiniones Lutheranorum, ita ut fere omnes dici possent Justificatorij.

PASTILLARII. Sic vocati sunt quatuordecim ministri Sveciæ qui in commune adversus Oecolampadium scripserunt: sic dicti quia docebant Christum in Eucharistia presentem esse eo fere modo quo farina est in Pastillo, aut pilula in ovo recondita.

INTERIMISTÆ. Ii sunt qui Augustanum Interim cum Lutheranismum copularunt.

ADIAPHORISTÆ. Qui cum Lutheranismum conjunxerunt Interim Lipsiense, & docuerunt rem esse indifferentem Ecclesiæ Cere- monias & Constitutiones Conciliorum observare.

ANTIAPHORISTÆ. Neque Pontifici ullam jurisdictionem neque Conciliis tribuebant & Cere monias prorsus avversabantur.

ANTI-LUTHERANI. Omnes illi dicuntur, qui Lutheri doctrinam seducti illum tamen deseruerunt, & opiniones contrarias docuerunt, ut sunt omnes Sacramentarii in varias quoque sectas divisi.

SEMI-LUTHERANI, LUTHERO-PAPISTÆ, LUTHERO-ZWINGLIANI, LUTHERO-CALVINIANI & LUTHERO-OSIANDRIANI. Hac nomina illis communia sunt, qui cum Lutheri dogmate alia dogmata

mata

mata falsa consuerunt, & eorum quidem quorum nomina exprimentur in harum sectarum nomenclatura.

BELLIANI. Hos Bellius Montfortius progenit, qui præter alios tum Calvini tum Lutheri errores scripsit, hæreticos contra Calvini doctrinam non esse occidendos.

HESHUSIANI sive **HESHUSII.** Sic dicti à Tilmanno Heshusio, qui partim Calvinismum, partim Arianismum sectabatur.

BOCQUINII sive **BOCQUINIANI.** Horum parens Bocquinius fuit, qui docuit IESUM Christum non esse pro omnibus hominibus crucifixum, sed tantum pro fidelibus & probis & hos solos ipsius corpus manducare.

RICHERIANI. Horum Dux Petrus Richerius ex Carmelita factus minister Calvinianus, cum à Calvino missus esset in Floridam prædicavit, & propugnavit IESUM Christum in carne sua humana non esse adorandum, ne terrenum elementum adoretur, licere illum adorare ut Deum non autem ut hominem. Itaque nec Christum orandum esse, sed solum Patrem divinum orari debere.

CAMPANISTÆ. Ita dicti auctore Joanne Campano, qui Personam Filii & Spiritus S. non distinxit à Persona Patris & circa cenam Dominicam non solum à Luthero, sed etiam à cæteris Sacramentariis diversum errorem docebat.

HAM.

HAMSTEDII. Sic dicti ab Adriano Hamstedio ex Zelandia in Angliam profugo, putabat hic cuique liberum esse infantes per aliquot annos absque baptismo servare, & non esse fundamentum religionis Christiana sed tantum fundamenti circumstantiam credere IESUM Christum ex semine feminae natum, ac nostrae carnis ac humanitatis factum esse participem.

SCHWENCKFELDIANI. Sic dicti auctore Caspate Schwenckfeldio, cujus praecipua haec fuerunt somnia, primò verba illa Sacramentalia per mirabilem transpositionem carnificabat, ut sensus esset Hoc est Corpus meum, meum Corpus est hoc, vel hic panis. Secundò fidem agebat non scripturae sed scripturam fidei accommodandam esse. Tertio IESUM Christum suum corpus attulisse de caelo. Quarto humanam Christi naturam non esse creaturam Dei, sed genituram Spiritus Sancti, ita ut inter Creatorem & creaturam fuerit medium quid, post ascensionem autem Christi eadem natura effecta fuerit Deus. Quintò dicebat homines formaliter virtutibus praeditos aut virtuosos esse eisdem essentialibus virtutibus quibus Deus virtuosus est, adeoque esse Deos & divinam habere naturam. Sextò energiam quae in verbo Dei praedicato inest, esse ipsum Filium Dei & Verbum.

ANTI-SCHWENCKFELDIANI. Haec Secta in omnibus contraria Schwenckfeldianis, uni-

uni-

universum fidei Christiani negotium constituerebat in ministerio verbali suorum ministrorum.

NUDIPEDES QUI ET SPIRITUALES AC SEPARATI. Sic appellati ob suum vivendi modum, cum enim in Moravia haberi vellent vite Apostolicæ sectatores omnia reliquerunt & omnibus communia faciebant, reliquisque domibus, liberis & negotiis suis per agros vagabantur, à calceis abhorrebant, & populi aestimationem cum cibis & armis detestabantur.

MENNONITÆ QUI ET TIBBÆ AC MALIAPI DICTI. Nomen habent à Mennone Simonis Frisio, qui præter errores circa baptismum docebat Jesum Christum non sumpsisse carnem ex virgine, sed corpus suum de cælo, hoc est de Substantia Patris æterni attulisse.

LIBERI. Anti-Latherani sunt & Anabaptistæ, dicunt se emancipatos esse ex Principum potestate decimis & censibus, & matrimonia inter fratres dicunt esse spiritualia, adeo ut uxores haberent communes, neque permitterent conjugale debitum maritis reddere, si non eidem sectæ nomen darent, dicunt post baptismum neminem peccare posse, sed solam carnem esse, que peccet, tantæ sunt superbiæ ut non solum similes se Deo, sed etiam Deificatos nuncupent.

HUITITÆ SATORE JOANNE HULTO. Dicebant se corporaliter etiam esse populum Israëliticum, & Chananæorum exterminatores

tores, somniabant prope esse diem iudicii & ideo omnia in epulas expenderunt, ad incitas & stipem redacti, frustra venturum Iudicem prestituto die expectantes.

AMBROSIANI sive **PNEVMATICI**. Dicitur ab aliquo Ambrosio qui sui spiritus suggestiones super utrumque testamentum iactabat.

AUGUSTINIANI. Sic dicitur à quodam Sacramentario Augustino Qui inter alia mendacia effutiebatur, cælum nondum esse apertum illud hominibus usque ad ultimum iudicii diem clausum manere.

MELCHIORITÆ. Horum parens est Melchior Hofmannus, tam projectæ audaciæ ut blasphemaret IESUM Christum ex Virgine carnem non sumpsisse, sed traxisse ex seipso & unam tantum esse in Christo naturam. 2. eum qui acceptâ gratiâ voluntariè peccat, nunquam recipi in gratiam. 3. Salutem in nostris viribus sitam esse. 4. Corporeum IESU Christi Regnum fuisse.

MONASTERIENSES. Ii sunt qui Joannem Bockeldi Leidensem ex sartore ac sordido institore creatum Regem Monasterii in rebellionem secuti sunt, quam urbem novam Sion aut Jerusalem novam nuncuparunt, seque cælestis Hierosolymæ cives iactarunt. Verba Christi Domini Hoc est Corpus meum in sua cena

in hac verba commutârunt. Accipe frater,
Ede, memento Domini.

**CLANCULARII SIVE FRATRES
HORTENSES.** Sunt Anabaptistæ qui licere
sibi putant, si interrogentur de sua fide, eam
negare, & satis esse quod ipsi privatim & Clancu-
culum sciant, quid ipsi credant: in Ecclesiis
non conveniunt, plerumque in hortis unde fra-
tres Hortenses dicti, & sunt ex illis aliqui ita
secreti, ut occulti occultorum nominentur.

MANIFESTARII. Sunt oppositi Clancu-
lariis & omnibus modis quærent se manifestare
quod sint Anabaptistæ.

BACULARII SEU STEBLERI. Nefas
existimant accusare quenquam in iudicio, &
præter baculum arma alia ferre, cum scriptura
prohibeat ne gladium aut peram portemus.

SCRIPTURARII. Solam scripturam pro-
fitentur & clamant omnia alia scripta rejicien-
tes, aliqui se Paulinos vocant, qui Epistolis
S. Pauli tenacius adherent, & studium suum
in illis collocant.

OLLARII. Illi Anabaptistæ sunt, qui non
conveniunt inter se nisi ad mensas epulis instru-
ctas, quâ consuetudine citò consumuntur &
dissipantur.

BATEMBURGICI. Dicti à quodam mi-
lite vago Batemburges cognominato, à quo edo-
cti sunt plus omnibus aliis in res sacras servire
& Sacrilegiis omnia replere. PA-

PACIFICI VEL PACIFICATORES.

Sunt qui se pacis amatores jactant, & tam diu eam servant, donec potestatem in aliorum bona aut corpora acquisiverint, & suam Cabalam vecant Dominum pacis.

PASTORICIDÆ. Quæ oliis Anabaptistis crudeliores in presbyterorum & pastorum Ecclesiæ vitam conspirant & in neces trahunt.

SANGUINARIJ. Bibunt humanum sanguinem ut se obstringant ad sua sacrilegia exequenda.

ÆGIDIANI. Dicti à quodam Ægidio Aquensi qui ex rebaptizatione questum faciebat, ideoque ab aliis Anabaptistis excommunicatus & supplicio affectus est.

ANTI-CHRISTIANI. Illi Anabaptistæ sunt qui audacius blasphemant in Christum, quorum Dux Præmonstratensis quidam apostata, qui aiebat Jesum Christum damnatum esse, eo quod in cruce desperaverit, in saniebat etiam alium Messiam cum Judæis expectandum esse, cum ille Messias qui Christus erat, damnatus sit, & quidem illi qui huic nebuloni adherabant, expectantes alium Messiam, meretricem Lovaniensem nudam adorabant, Anti-Christum ex ea nasciturum buccinantes.

DÆMONIACI. Fingunt Dæmones in fine mundi esse salvandos, ideo Satanam adorant, & decies in die invocant.

ANTI-

ANTI-DÆMONIACI. Hi negant ullum esse demonem aut malignum spiritum, aut præstigias vel maleficia ulla, quod sensisse scribitur Georgius David & Andreas Osiander.

SABBATHARII. Hi neglecto die Dominico more Judaico diem Sabbathi colunt, & solum Deum Patrem invocant, neque filium neque Spiritum Sanctum adorantes.

COMMUNIA HABENTES. Anabaptistæ sunt quibus uxores & liberi & omnia inter se communia sunt, Platonis aut Nicolaitarum rempublicam instaurantes.

CONDORMIENTES. Anabaptistæ sunt qui suæ turpitudini Charitatem Evangelicam prætexentes, pueros & Puellas & fœminas & viros indiscriminatim in eodem cubili condormire jubebant seque mutua hac Charitate fovere.

EJULANTES. Anabaptistæ sunt, qui hanc Deo gratissimam dicunt adorationem esse & devotionem semper lacrymari & ejulare.

SIGNIFICATIVI. Sunt ii Sacramentarii qui in Eucharistia dicunt nihil esse corporis & sanguinis Christi nisi per signum.

TROPISTÆ. Sacramentarii sunt qui dicunt Christi corpus & sanguinem non esse in Eucharistia nisi figuratè, & docent Verbum divinum esse in carnem conversum.

ENER-

ENERGICI. Inter Sacramentarios illi sunt qui docent in Eucharistia non esse Corpus Christi Domini nisi per Energiam sive virtutem.

ARRHABONARII. Hi credunt Eucharistiam sibi dari tantum ut Arrhabonem seu pignus corporis & sanguinis Christi, & quasi investituram donati prædii alicujus aut domus.

ADESSENARII. Dicunt Corpus Christi esse in pane, alii dicunt circa panem, & deniq; esse cum pane.

METAMORPHISTÆ SEU TRANSFORMATORES. Dicunt Corpus Christi post ascensionem ejus in cælum Deum esse factum. Unde communis illis hæc propositio. Corpus Christi est Deus.

ISCARIOTITÆ. Negant Judam in ultima cæna sumpsisse corpus Christi.

LAICOCEPHALI. Horum denominatio orta est à Schismate Anglicano, in Anglia enim carceris primùm pœna, deinde bonorum omnium publicationi, ac demum morti adjudicatus est, qui confiteri nolisset Regem aut Reginam regnum administrantem esse caput Ecclesie immediatè post Jesum Christum, tam in causis spiritualibus quàm in temporalibus; præcipui hujus hæresis defensores fuerunt Samson & Morisonus.

NEUTRALISTÆ. Sacramentariorum classis est, quæ sibi persuadet, non esse necesse

communicare sub una vel sub utraque specie, sed satis esse fidem habere, quin imo si decerneret Concilium sub utraque specie communicandum esse, tunc debere Laicos sub altera tantum communicare. Unde factum est ut eorum multi per decennium imo etiam per totam vitam à communione abstinuerint.

MANUSIMPOSITORII. Sic dicti sunt Rigidi Confessionistæ ex eo quòd putant impositionem manuum à Laicis factam esse Sacramentum.

BISSACRAMENTALES, TRISSACRAMENTALES, QUADRISACRAMENTALES. Prima sic nominatorum secta docet esse tantum duo Sacramenta, Baptismum & Eucharistiam, sic multi Calvinistæ & Rigidi Confessionistæ. Secunda admittit præter baptismum & Eucharistiam Sacramentum absolutionis. Sic multi molles Confessionistæ ac præcipuè Lipsienses. Tertia secta his tribus Sacramentis quartum adjungit nempe Presbyteratum, sic molles Confessionistæ, Wittenbergenses præsertim.

SEPULCHRALES. Hi negant descensum Christi ad inferos secundum animam, & dicunt tantum descendisse secundum corpus, quiescendo in sepulchro, inferni nomine sepulchrum interpretantes. Sic interpretatus est Beza.

INFERNALES. Hoc nomen impositum est

is, qui tuentur IESUM Christum descendisse, usque ad locum damnatorum & ibi pœnas inferni tolerasse, sic Smidelini & multi Calvinistæ.

INVISIBLES. Crediderunt nullam esse Ecclesiam Visibilem, sic Illyricani, Osiandriani, Schwenckfeldiani.

BIBLISTÆ. Hi in Scholis, templis, domibus nihil prælegendū & discendum esse dicunt præter nudum textum scripturæ, nec opus esse ullā alterius cujusvis doctoris explicatione, cum omnes simus à Deo edocti.

POENITENTIARII. Sunt molles Confessionistæ qui circa pœnitentiæ Sacramentum varios errores sectantur.

ATHEI & EPICUREI. Hic scopus est ultimus quem Satan spectat dum hæreses disseminat, ut tandem vel in Epicureorum vel in Atheorum abyssum dejiciat animas cæcæ distractionis ac luxûs pondere gravatas, sic Hedion de suis prætentis Evangelicis queritur, & scribit. Satanam Callidum huc multos agitare, ut dum summâ inconstantia jam hoc jam illud credunt cæcâ quadam distractione posthæc nihil prorsus credant, & in populum Afotiorum evadant. Afotii autem sunt apud Græcos iidem qui apud Latinos decoctores, & homines nihili ac nullius frugis qui luxu ganeaq; studio perditam omnia sua abligurterunt.